

Vážení čitatelia,

do rúk sa Vám práve dostala publikácia o obci Hažín – už druhá takéhoto charakteru.

Jej ambíciou je prostredníctvom textu i obrázkov podať Vám čo možno najviac informácií o našej minulosti aj prítomnosti, aby ste si na ich základe mohli utvoriť ucelený obraz o tomto kúsku východného Slovenska neďaleko okresného mesta Michalovce.

Hažín má bohatú históriu aj zaujímavú prítomnosť, ktorú vytvárali i vytvárajú tunajší obyvatelia.

A čo je úlohou nás, ktorí stojíme na čele obce? S pomocou občanov robiť Hažín krajším, aby sme ho mohli do rúk našich detí a vnukov odovzdať v lepšom stave, než sme ho prebrali my od našich otcov, mám, starých rodičov... Aby sa tu i naďalej dobre bývalo, dobre žilo. Nezabúdajme ani na tunajšie zvyky či tradície – na to, čo nás charakterizuje, čo je pre nás typické. Aj keď v súčasnom svete, ktorý je úzko prepojený, nejde práve o najľahšiu úlohu.

A čo zaželať obci do budúcnosti? Predovšetkým takých ľudí, ktorí sa neboja nových výziev, no zároveň si ctia a uchovávajú odkaz svojich predkov.

**Ing. Marianna
Šimková**
starostka obce

SYMBOLY OBCE

Podklad pre návrh obecného erbu, ktorý bol schválený v roku 1999 a je zapísaný v Heraldickom registri Slovenskej republiky, predstavoval odtlačok historickej obecnej pečate z roku 1857. Obsah erbu je ešte doplnený o hovoriaci motív kostola, keďže dedina sa v roku 1374 spomína ako „Kostolná“.

ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

Obec Hažín, ktorá patrí do okresu Michalovce, leží v severnej časti Východoslovenskej nížiny – konkrétne je situovaná južne od vodnej nádrže Zemplínska šírava. Juhovýchodná časť obecného chotára sa rozprestiera na zamokrenej aluviálnej nive Čiernej vody a zasahuje až do Senianskej ornitologickej rezervácie.

Prvá písomná zmienka:	rok 1336
Nadmorská výška:	120 m n. m.
Celková výmera obecného katastra:	16 317 763 m ²
Počet obyvateľov:	467
Počet domov:	147

STRUČNÝ PRIEREZ DEJINAMI OBCE AŽ DO SÚČASNOSTI

Hažínsky chotár bol osídlený už v praveku. Na území súčasnej obce Hažín vzniklo v minulosti niekoľko osád či sídliskových častí, ktoré časom splynuli do jednej dediny. Nateraz prvá priama písomná zmienka o Hažíne pochádza z roku 1336. Na základe doterajších výskumov sa existencia dediny predpokladá už pred 11. storočím – Hažín teda radíme medzi najstaršie slovenské obce v okolí. V 14. storočí význam Hažína v širšom okolí zdôrazňovala i existencia kúrie (šľachtického obydľia). Na prelome 16. a 17. storočia bývali v dedine najmä poddaní, ďalej slobodníci, farár a príslušníci nižšej šľachty. Počas 18. storočia došlo k výraznej obmene obyvateľov. Koncom 19. storočia najbližšie úrady (poštový, notársky a matričný) sídlili v susedných Zalužiciach. Medzi popredné osobnosti spoločensko-politického života v obci v medzivojnovom období nepochybne patrí Michal Činčár – republikán a člen zastupiteľstva Košickej župy (v roku 1925 ho zavraždil zalužický notár).

Architektúra v obci

Kultúrny dom

Čistička odpadových vôd

Hažín bol oslobodený dňa 25. novembra 1944. Rokom 1945 začalo obdobie novodobých premien obce. Opravou starých a budovaním nových domov či ciest sa menil vzhľad dediny, upravované boli verejné priestranstvá, postupne sa zlepšovali služby obyvateľstvu, rástla životná úroveň.

Od začiatku 90. rokov až do dnešných dní sa obecnej samospráve podarilo dobudovať kanalizačnú sieť, sprevádzkovať čistiareň odpadových vôd, zrekonštruovať budovu obecného úradu, materskej školy (objekt v súčasnosti slúži ako komunitné centrum – zriadená tu bola spoločenská miestnosť a fitnesscentrum) a požiarnej zbrojnice, upraviť cintorín (vybudované boli chodníky, inštalovali sa lavičky, vysadená bola zeleň, vyhĺbila sa studňa, vyčlenené boli nové priestory na pochovávanie), komplexne prestavať kultúrny dom (ten sa však musel kvôli narušeniu statiky stropu spoločenskej sály uzavrieť), vybudovať športovo-oddychový areál (umiestnili sa tu preliezačky, hojdačky a lavičky, inštalované bolo osvetlenie, vysadila sa zeleň, vybudované bolo pieskovisko, ohnisko, tenisový dvorec i viacúčelové ihrisko), opraviť sieť miestneho rozhlasu a verejného osvetlenia, postaviť Dom smútku, vybudovať rozvod pitnej vody a inštalovať nové autobusové zastávky. Samospráva pozornosť venovala aj údržbe miestnych komunikácií a verejných priestranstiev, zaviedol sa separovaný zber komunálneho odpadu, zlikvidované boli divoké skládky odpadu v katastri obce.

Hažín je tiež členom viacerých organizácií – uviesť možno Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu, Vidiecky parlament, Regionálne združenie turizmu Zemplín, Zemplínsku

spoločnosť, Zemplínsku regionálnu informačnú agentúru, Združenie pre občianske záležitosti, Združenie obcí „Morské oko – Širava“ či regionálnu, resp. celoslovenskú organizáciu Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS-u).

Najdôležitejšie je však členstvo v „Záujmovom združení spoločenstva obcí mikroregiónu Juh Širavy“ (založené bolo v máji 2000 a patria tu ešte obce Zalužice, Lúčky, Závadka a Hnojné) – jeho cieľom je spoločný postup pri naplňaní zámerov jednotlivých obecných samospráv a pri riešení problémov tohto územia. Miestna samospráva participuje aj na projekte Laborec – Uh, ktorý je zameraný na revitalizáciu ekosystému danej oblasti.

Vo funkcii starostky obce už štvrté volebné obdobie pôsobí Ing. Marianna Šimková, post zástupkyne starostky zastáva Amália Rosolová, obecné zastupiteľstvo tvoria (okrem zástupkyne starostky) poslanci Mgr. Marek Hrdinský, Viera Fabianová, Ing. Jozef Šrojta a Ing. Anton Čech, obecným kontrolórom je Ing. Ján Kolibaš.

Dom smútku

Gréckokatolícky chrám

NÁBOŽENSKÉ POMERY

O počiatkoch kresťanstva v najvýchodnejšej časti Slovenska vieme zatiaľ len veľmi málo.

V súvislosti s obcou Hažín existujú písomné údaje, ktoré hovoria o tom, že najneskôr od 14. storočia stál v dedine rímskokatolícky kostol neznámeho zasvätenia. V jeho podzemných priestoroch možno predpokladať i minimálne jednu kryptu (do krypt sa zvyčajne pochovávali členovia rodiny patróna chrámu), okolo sa rozprestieral starobylý cintorín.

V stredovekom Malom či Veľkom Hažíne bývali najmä rímskokatolíci (katolíci západného obradu), ojedinele aj veriaci východného obradu (podľa národnosti išlo hlavne o Slovákov, menej ľudí sa hlásilo k maďarskej či rusínskej národnosti). Uvedený stav pretrvával i v nasledujúcich storočiach.

Počas obdobia reformácie prešiel tunajší kostol do rúk protestantom.

V zachovaných písomnostiach z druhej polovice 17. a zo začiatku 18. storočia sa spomína, že v Hažíne pôsobili kňazi východného obradu. Pôvodne zrejme slúžili v starom rímskokatolíckom kostole – neskôr si veriaci na jeho mieste postavili drevený chrám (doložený je v roku 1752) a následne (v roku 1786) aj murovaný gréckokatolícky chrám.

Samostatnú gréckokatolícku farnosť v Hažíne zriadil mukačevský biskup v 18. storočí (mala filiálky Lúčky, Malé Zalužice a Veľké Zalužice, neskôr k nim pribudla i obec Čečehov).

Oltár v gréckokatolíckom chráme

Odpušková slávnosť

Po úradnom zákaze gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950 starobylá hažínska gréckokatolícka farnosť zanikla, pričom sídlo farnosti sa v roku 1969 prenieslo do Malých Zalužíc.

Samostatnú farnosť Zalužice – s filiálkami Hažín a Lúčky – ustanovil košický vladyka Milan Chatur v roku 2004 a za jej správcu menoval ThDr. Vlastimila Bajuzika, PhD. (túto funkciu zastáva dodnes).

Pravoslávni veriaci v Hažíne navštevovali v rokoch 1950 – 1990 tunajší Chrám Nanebovstúpenia Pána. Neskôr si po rôznych provizórnych riešeniach vybudovali vlastný chrám, zasvätený sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky (prvá bohoslužba sa tu konala v roku 2006). Od júna 2008 post duchovného správcu miestnej pravoslávnej cirkevnej obce zastáva Mgr. Vasyľ Kuzmyk, PhD.

Hažínski rímskokatolíci dodnes chodia do rímskokatolíckeho kostola v Zalužiciach.

V Hažíne v minulosti žila i pomerne početná komunita obyvateľov židovského pôvodu.

Pravoslávny chrám

Interiér pravoslávneho chrámu

Posvätenie pravoslávneho chrámu

NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA – GRÉCKOKATOLÍCKY CHRÁM NANEBOVSTÚPENIA PÁNA

Dominantou obce Hažín je dodnes nesporne murovaný klasicistický Chrám Nanebovstúpenia Pána z roku 1786, ktorý patrí gréckokatolíckej cirkvi. Táto nehnuteľná národná kultúrna pamiatka zároveň predstavuje i najstarší zachovaný objekt v dedine. Chrám je vyobrazený aj v hažínskom obecnom erbe (do Heraldického registra Slovenskej republiky bol zapísaný v roku 1999). Nejde však o spomínaný gréckokatolícky chrám – hovoriaci motív kostola, ktorým bol doplnený pôvodný znak (ten vychádza zo zachovaného odľahu historickej pečate z 19. storočia), odráža iba skutočnosť, že dedina sa v stredovekých listinách spomína ako „Kostolná“.

V minulosti stál v Hažíne rímskokatolícky kostol, neskôr bol na jeho mieste vybudovaný drevený uniátsky (gréckokatolícky) chrám. Koncom 18. storočia – konkrétne v roku 1786 – si tunajší gréckokatolíci postavili ďalší, už murovaný klasicistický chrám, zasvätený sviatku Nanebovstúpenia Pána. Podľa máp z prvého vojenského mapovania (z 80. rokov 18. storočia) stál na začiatku dedinskej zástavby.

V roku 1923 bola v Hažíne – v sídle gréckokatolíckej farnosti – zaznamenaná zvláštna udalosť, ktorá výrazne zarezonovala aj na stránkach súdobej tlače. Podľa miestnych veriacich sa to-

tiž dva, odhadom asi 20- a 30-ročné obrazy, visiace pred ikonostasom v interiéri tunajšieho chrámu vo výške približne dva metre – jeden, zachytávajúci Bohorodičku s malým Ježišom na rukách a druhý s vyobrazením svätého Jozefa s Ježišom – začali každý deň od piatej hodiny večer lesknúť a ligotať sa. Do hažínskeho chrámu tak začalo postupne prichádzať stále viac a viac ľudí.

Tunajších veriacich v súvislosti s uvedeným „zázrakom“ poučoval hažínsky farár Eduard Leiner. Aj ostatní duchovní sa k spomínaným udalostiam stavali dosť rezervovane. Prebehlo tiež vyšetrovanie, a to nielen zo strany cirkevnej, ale i svetskej vrchnosti. A jeho výsledky? Záverečné správy komisií sa doteraz objaviť nepodarilo – o ich zisteniach však veľa napovedá skutočnosť, že na ligotajúce sa obrazy v Hažíne (ako i na „slovenské, resp. zemplínske Lurdy“ v Dlhom Klčove) ľudia časom zabudli...

Po úradnom zákaze gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950 hažínsky chrám užívali pravoslávni veriaci (pravoslávie prijal tiež tunajší gréckokatolícky farár Andrej Tóth). Do roku 1968, resp. 1969 slúžil len im, následne tu vysluhovali pravoslávni i gréckokatolícki duchovní. Od roku 1990 chrám patrí opäť gréckokatolíkom. Zatiaľ poslednú revíziu danej kultúrnej pamiatky vykonal pracovník pamiatkového úradu v roku 2000.

Tento jednoloďový gréckokatolícky Chrám Nanebovstúpenia Pána z roku 1786 so vstavanou vežou a rovným

záverom svätyne má zaujímavú urbanistickú polohu – situovaný je v mieste zalomenia pozdĺžnej osi obce. Presnejšie ide o architektonicko-stavebnú pamiatku klasicistického slohového obdobia,

pričom historizujúce úpravy na chrámovej veži z poslednej tretiny 19. storočia sú v rámci regiónu Zemplína atypické.

Chrámová veža (i so strechou) bola konkrétne upravovaná v roku 1886, v 40. rokoch 20. storočia sa zrealizovala maľba stien a klenieb v interiéri objektu (v roku 1996 ju obnovovali), v rokoch 1997 – 1998 prebehla obnova fasád chrámu, zároveň bola natretá aj plechová strecha.

V chrámovej lodi – na východnej strane – sa vyníma drevený ikonostas zo začiatku 19. storočia (oddeľuje loď od svätyne). Mobilár lode reprezentujú novodobé drevené lavice, medzi druhým a tretím klenbovým poľom – pri severnej stene lode – bola pôvodne zavesená drevená kazateľnica s baldachýnom zo začiatku 20. storočia.

Mobilár svätyne tvorí už spomínaný ikonostas, ktorý údajne obsahuje i súčasť zo staršieho dreveného chrámu, ďalej prestol a historizujúci drevený žertveník zo začiatku 20. storočia. V prízemí veže sa nachádza hlavný vstup do chrámu – tvoria ho novodobé pravouhlé dvojkridlové drevené dvere, vsadené do pravouhlého hladkého kamenného ostenia s datovaním 1786 v nadpraží.

Plechová strecha veže je cibulovitá, trojstupňová, so štyrmi oplechovanými vežičkami v rohoch prvého stupňa.

Interiér gréckokatolíckeho chrámu

ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO

Presnejšie údaje o školských pomeroch v Hažíne pochádzajú však až z 19. storočia. Pôvodne gréckokatolícka ľudová škola prešla rozličnými transformáciami. Hažínska základná škola bola nakoniec (v školskom roku 1976/1977) začlenená do štruktúry Základnej deväťročnej školy v Zalužiciach.

Počiatky materskej školy v Hažíne sa datujú do roku 1949. Deti predškolského veku sa spolu so svojimi učiteľkami – okrem výchovného a vzdelávacieho procesu – venovali i nacvičovaniu rôznych kultúrnych programov, ktoré potom prezentovali pri rôznych príležitostiach. Kvôli nízkemu počtu zapísaných detí bola prevádzka škôlky v roku 2001 ukončená – v súčasnosti tí najmenší z obce navštevujú predškolské zariadenia v Zalužiciach a v Michalovciach.

Dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre tunajších občanov i obyvateľov okolitých dedín sa zlepšila zriadením obvodného zdravotného strediska v Zalužiciach (Veľkých Zalužiciach) v roku 1960 – obyvatelia Hažína dnes už dochádzajú k lekárom do Michaloviec.

Športovo-oddychový areál

Výstava obrazov miestnych umelcov

Osľavy výročia obce

Vatra SNP

HOSPODÁRSKO-SOCIÁLNE POMERY, SLUŽBY A POĽNO-HOSPODÁRSTVO

Obyvatelia obce sa v minulosti venovali najmä poľnohospodárstvu. Počiatky Jednotného roľníckeho družstva (JRD) v obci sa datujú do roku 1949 (hažínske družstvo vzniklo ako prvé v okrese Michalovce). Tunajšieho družstva sa dotkli i časté štruktúrne zmeny, ktoré boli typické pre poľnohospodársku výrobu v 70. a 80. rokoch. Po roku 1989 miestne JRD – tak, ako ostatné družstvá – prešlo niekoľkými transformáciami. Nakoniec sa však dostalo do konkurzu a zaniklo. Dnes hospodária v chotári obce poľnohospodárske firmy NOP, Agronova, Agropol, Agrospol a súkromne hospodáriaci roľníci.

SPOLOČENSKÉ A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Najstaršiu spoločenskú organizáciu v dedine predstavoval Dobrovoľný hasičský zbor – na jeho tradície neskôr nadviazala základná organizácia Zväzu požiarnej ochrany. Z ďalších spoločenských, resp. záujmových organizácií možno spomenúť miestne štruktúry Dorastu roľníckej mládeže, Sokola, Československého Červeného kríža, Zväzarmu či Slovenského zväzu záhradkárov. Po roku 1989 väčšina z týchto organizácií zanikla. V súčasnosti v obci činnosť vyvíja občianske združenie ResetH – vzniklo v roku 2008 a angažuje sa v oblasti športovej, kultúrnej i vzdelávania, pričom svoje aktivity sústreďuje najmä na prácu s tunajšou mládežou.

Deň detí 2009

Halloween

Stavanie mája

Výlet na Senianske rybníky

Mikuláš

Deň detí 2008

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Kultúrne aktivity v obci boli v minulosti späté najmä s učiteľmi miestnej školy – tí spolu so žiakmi nacvičovali rôzne divadelné predstavenia, s pripraveným programom sa deti prezentovali i pri rozličných cirkevných, resp. štátnych sviatkoch, organizované boli tiež podujatia zábavného charakteru.

Po roku 1948 sa vystúpenia škôlkarov a žiakov stali neodmysliteľnou súčasťou osláv rôznych výročí.

V súčasnosti kultúrno-spoločenský život v dedine zabezpečuje a koordinuje tunajší obecný úrad v spolupráci s Ideálnou mládežníckou organizáciou, ktorá v obci pôsobí od roku 2006 – z podujatí možno spomenúť stávanie mája, oslavy Medzinárodného dňa detí, prázdninové popoludnia, Halloween párty, rozdávanie darčiekov Mikulášom, oslavy príchodu nového roka, ďalej ide o organizovanie rôznych ekologických akcií, výstav, cyklistických výletov, „opekačiek“, autobusových zájazdov do okolitých krajín či návštev kina, resp. koncertov. Tunajší občania môžu využívať aj služby miestnej knižnice, umožnený je im tiež prístup na internet.

Športový deň

Tenisový kurt

Tenisový turnaj

Fitness

ŠPORT

Prvý registrovaný futbalový oddiel vznikol v povojnovom období (po roku 1945), pričom od 60. rokov niesol názov Telovýchovná jednota (TJ) Družstevník Hažín. Klub disponoval vlastným trávnatým ihriskom a so striedavými úspechmi pôsobil v III. a IV. triede okresnej futbalovej súťaže. V roku 1986 došlo k spojeniu hažínskeho futbalového oddielu s futbalovým oddielom TJ Lúčky. Po zániku klubu športovú činnosť v obci od prvej polovice 90. rokov suplovali športové popoludnia a športové dni, ktoré organizoval tunajší obecný úrad. Snahy o opätovné oživenie organizovaného futbalu v Hažíne sa datujú do roku 1991. V súčasnosti v obci úspešnú činnosť vyvíja futbalový oddiel Zalužice B (Hažín). Medzi populárne športy v dedine možno zaradiť aj stolný tenis či tenis, maximálne je tiež využívané fitnesscentrum (nachádza sa v tunajšom komunitnom centre).

SUMMARY

The municipality of Hažín belongs to the district of Michalovce. It lies in the northern part of Východoslovenská nížina (The Eastern Slovak lowland) – to be more specific it is situated on the south to the water reservoir Zemplínska šírava. The southeastern part of the land area spreads on the drenched alluvial flat of the Čierna voda (The Black water) and extending to the Senné ornithology protected area. The cadastre of Hažín was settled in the prehistoric times. The oldest written reference about the village dates back to the year 1336. The local worshippers built a church in the medieval ages. During the course of the next few centuries variable religious structure of the local population was being formed gradually. The Greek Catholic parish church in Hažín was settled by the bishop of Mukačevo in the 18th century (containing branches in Lúčky, Malé Zalužice and Veľké Zalužice, the village Čečehov followed later on). The dominating sight of Hažín has been a protected monument – the classicist Greek Catholic Church of Ascension of Lord from the year 1786. The church of the local Orthodox community, consecrated to the saint day of Birth of Saint Mother of God, was built by its churchgoers in the years 1999 – 2006. Nowadays there live 467 inhabitants and 147 houses are located in Hažín. The Orthodox parish church reside in the municipality, the local Greek Catholics represent a branch of Zalužice parish church.

